

Nikdo nečekal, že Němci přijedou tak rychle a bez jediného výstřelu. Právě jsem kopal jeden z těch zbytečných zákopů, když vtom se roznesla zpráva, že musíme do krytu. Výbuchy svědčily o tom, že bombardéry cílí na významné městské budovy. Jakmile hukot letounů zeslábl, nedokázali jsme potlačit zvědavost a běželi jsme objevovat ještě doutnající krátery.

Působilo to naprosto neskutečně, a přesto se podobné situace staly novým normálem. Naučili jsme se, jak reagovat na houkání sirén, a pozorovali jsme, jak si nízkoletící letadla luftwaffe dělají, co chtějí. Německo vtrhlo do Polska za svítání 1. září 1939, a protože do Krakova to z Rakouska není příliš daleko, vojska do města vstoupila dřív, než si polští vojáci stačili navléct uniformy.

Spolu se všemi muži mladšími padesáti let byl mobilizován i můj otec. Vyrazil do náborové kanceláře, ale když zjistil, že Němci byli rychlejší, vrátil se zase domů. Já si zatím hrál se dvěma nebo třemi kamarády v místním parku. Jakmile jsme uslyšeli burácení tanků, poschovávali jsme se v křoví nebo na stromech, odkud jsme se dívali, jak za tanky jedou nákladní vozy, motocykly a obrněná vozidla.

Vojáci měli na sobě ochrannou výstroj a byli vyzbrojeni různými zbraněmi, které by udělaly dojem na každého kluka. Pochodovali ulicemi za zpěvu písní o vítězství. Vzbuzovali v nás posvátný úžas, a protože jsme z toho neměli rozum, ani jsme nedostali strach, když před námi zastavil jeden z tanků. Voják otevřel

poklop a posunkem nás vyzval, abychom přistoupili blíž. Nevěděl jsem, co mám říct, tudíž jsem se omezil jen na pozdrav pronesený tou nejlepší němčinou, jaké jsem byl schopen.

Voják šel bez okolků k věci. „*Wo kann ich kaufen Crème Nuvua?*“ zeptal se. Chtěl si koupit niveu! Když jsem ukázal směrem k lékárně, usmál se, poděkoval mi a zmizel v útrobách tankové věže. Copak takhle vypadají netvoři, o kterých jsme toho tolik slyšeli? Odpověď na sebe nenechala dlouho čekat.

Okamžitě nám zakázali shromažďovat se v ulicích i povídat si v hloučcích. Plakáty nás varovaly, že každá neposlušnost bude přísně potrestána. Z amplionů se dennodenně ozývala hlášení v němčině a polštině oznamující nová omezení. Na krátkou dobu jsem se vrátil do školy, ale když přestala fungovat jako dřív, na vzdělání jsem rezignoval. Během měsíce zavládla zlověstná atmosféra.

Dvoučlenné hlídky nejprve nepůsobily nijak zvlášť hrozivě. Nařizovaly nám být potichu, ale neuchylovaly se k provokacím ani perzekuci a spíš nás jen pozorovaly. S postupnou změnou poměrů se však z ortodoxnějších Židů stávaly vzhledem k jejich nápadnému vzezření obzvlášť snadné terče. Němečtí vojáci se posmívali našemu oděvu, smáli se nám do očí a uráželi nás s rostoucí záští.

„*Schmutzige Jude.*“ Člověk nemusel umět německy, aby pochopil, že mu nadávají do špinavých Židů.